

EESTI KEELENÕUKOGU KOOSOLEKU PROTOKOLL

Koosolek toimus Zoomis.

08.01.2021, nr 1

Algus kell 13.00, lõpp kell 14.10.

Juhatas keelenõukogu esimees Birute Klaas-Lang.

Protokollis Tiia Margus.

Osa võtsid: Birute Klaas-Lang, Martin Ehala, Mark Fišel, Toomas Kiho, Irene Käosaar, Helle Metslang, Karl Pajusalu, Indrek Reimand, Kaja Sarapuu, Arvi Tavast, Artjom Tepljuk, Ilmar Tomusk, Anna Verschik, Kristi Vinter-Nemvalts, haridus- ja teadusminister Jaak Aab, nõunik Aire Koik, keeleosakonna juhataja Andero Adamson.

Puudusid: Karola Velberg.

PÄEVAKORD:

1. Kohtumine haridus- ja teadusministri Jaak Aabiga.

Keelenõukogu liikmed tutvustavad ennast ja oma tegevusvaldkondi ministrile.

Minister Jaak Aab: Tänan keelenõukogu eesti keele arengukava koostamise eest. Järgmisel nädalal on arengukava Riigikogu kultuurikomisjonis arutamisel ja jõuab ka Riigikogu saali. Seejärel läheb arengukava valitsusse, kus see kinnitatakse. Meie ees on olulised väljakutsed: eestikeelse kooli tulevik, kuidas muukeelsed õpilased saaksid õppida eesti keeles. Arengukava põhjal tuleb teha täpsemad plaanid ja kavad. Need on lähiajal planeeritud teha, ootame siin ka koostööd keelenõukoguga. Küsimus on, mida tehakse lähiaastatel ja mida pikemas perspektiivis. Liigume edasi samm-sammult, väga oluline on muukeelse lapsevanema ja lapse valmisolek eesti keeles õppida. Tähtaegu on raske öelda. Peame tasakaalustatult lähenema sellele, et muukeelne laps tuleb eesti kooli ning püüame ka muukeelses koolis laiendada eesti keeles õppimist. See kõik nõuab ressursi. Planeeritavatele vahenditele on poliitiline toetus valitsuskoalitsioonis olemas. Ülemineku kavas peame tegema konkreetseid ettepanekud. Toetame eestikeelsete õpetajate värbamist lasteaedadesse, ka põhikooli aste on töös. Inimressurss on siiski alati piiratud. Ülikoolid peavad sellel tähelepanu pöörama nii täiendkoolituses kui õpetajakoolituses. Tegevused peavad olema võrdselt arendatud. Tahame jõuda selleni, et Eestis õpitakse 100% lähedaselt eesti keeles, õppimine on kvaliteetne, see ei halvenda olukorda Eesti koolis, aga paraneks olukord praeguses muukeelses koolis. Ootan siin ka keelenõukogu abi.

Sama tähtis teema on keeletaristu ning oluline on eesti keel kõrghariduskeelena. Eesti keel ja kultuur on prioriteetidid. Selle prioriteetse eesmärgi all me saame kõiki tegevusi parandada ning loodame, et saame ka rahalist tähelepanu. Seda suurt tööd tuleb nüüd hakata vormistama.

Birute Klaas-Lang: Riigikogu kultuurikomisjon ei võtnud detsembris arengukava arutamisele. Kas vahepeal on midagi muutunud? Kas on tekkinud poliitiline kokkulepe, et arengukava sellisel kujul võiks heakskiitu leida?

Minister Jaak Aab: Riigikantselei saadab arengukava Riigikokku. Riigikogu saab küsida küsimusi ministrilt, suures saalis või komisjonis, Riigikogu saab teha ka ettepanekuid. Edasi on valitsuse otsustada, kas ja milliseid muudatusi arengukavasse võiks sisse minna. Riigikogu arengukava muuta ei saa, aga võib teha ettepanekuid. Kui vaja, küsime ka huvigrupidelt. Seejärel kinnitab valitsus arengukava ja saavad jätkuda tegevused. Ajakava on kiire. Et tegevusi finantseerida, peavad olema olemas arengukavad. Arengukava elluviimiseks on programm, mis koostatakse nelja aasta peale. Muudatusi ei ole võimalik enne sisse viia, kui Riigikogust tuleb dokument tagasi valitsuse lauale.

Birute Klaas-Lang: Kas on praegu mingeidki vihjeid, et kuskilt võib tekkida probleeme?

Minister Jaak Aab: Mingeid suuri pöördeid arengukavasse enam ei tohiks tulla. Põhisuunad ja põhieesmärgid jäävad nii, nagu on. Küsimus on pigem tehnilist laadi parandustes. Ma ei tea muidugi, mida toob arutelu Riigikogus.

Ilmar Tomusk: Järelevalve küsimused. Arengukavas on lause, et tõhustatakse riiklikku järelevalvet eesti keele õppe üle koolides ja lasteaedades. Silmas peetakse siin ennekõike nõustavat järelevalvet. Kontrollime õppekavasid, kui leiame puudujääke, siis anname nõu. Tahame seda nüüd laiendada ka koolidele ja lasteaedadele. See ei ole sanktsioneeriv järelevalve. Leiame seni Tallinna koolide lõpetajate hulgast inimesi, kes ei oska eesti keelt.

Minister Jaak Aab: Üks ministeeriumi asutuste reformi eesmärk oligi see, et Keeleamet saaks nõustavalt panustada. Peame põhjusteni jõudma, miks eesti keele õppe tulemused ei ole nii head, kui peaks.

Irene Käosaar: Meil on ka väga tublisid vene õppekeelega koole. Keelekümblusprogrammi kogemused lasteaias, põhikoolis, gümnaasiumis, selle programmi laiendamine ja tugevdamine on üks võimalus. Keelekümblusprogramm vajab natuke värskendamist, aga see metoodika on läbi proovitud mitmetes samade probleemidega riikides.

Minister Jaak Aab: Metoodikaid, mida kasutada ja kuidas kasutada, tuleb vaadata. On palju neid koole, kus on tõsiselt pingutatud. Hüpet eestikeelsele õppele ei ole võimalik üleöö teha. Muukeelse elanikkonna suhtumine eesti keele õppesse on muutunud. Soov on palju suurem, küsitakse, et kuidas te suudate kindlustada kvaliteetse õppe. Harjumaal on juba praegu

eestikeelses lasteaias 25-30% muukeelseid lapsi. Me teame, mis suunas tuleb liikuda ja kuhu tuleb panustada. Kui arengukava põhjal plaane teeme, siis saame ka ise targemaks.

Birute Klaas-Lang: Ülikoolidel on ka suur töö ära teha, sh õpetajate ettevalmistuses. Kuidas hakkama saada muukeelse lapsega eesti koolis, kuidas lapsi kõige paremal moel õpetada, neid küsimusi on tulnud ülikoolidele palju. Üks tegevus on veel koolivõrgu korrastamine. Hariduse arengukava ei räägi eestikeelse kooli küsimustest nii nagu eesti keele arengukava. Kuidas sünkroniseerime need probleemid?

Minister Jaak Aab: Ma arvan, et sisus ei ole vastuolu. Olulisem kui panna paika ülemineku tähtaeg, on tegeleda sisuga. Ka muukeelne lapsevanem tahaks eestikeelsele õppele üleminekut võimalikult kiiresti, et muukeelne laps saaks paremini hakkama eestikeelses ühiskonnas. Sisu on arengukavadel ühesugune, ma siin vastuolu ei näe.

Birute Klaas-Lang: Ülikoolis on palju muukeelse taustaga üliõpilasi. Meil on näidata positiivseid edulugusid.

Martin Ehala: Ülikooli õppekeele küsimus ja kõrghariduse rahastamine. Kas oleks mõeldav osaliselt tasulise kõrghariduse taastamine? Kas sellele mõttele on ka valitsusekoalitsioonis toetust?

Minister Jaak Aab: Täielikult eestikeelne õppekava on praegu tasuta. Mul ei ole siin valmis vastuseid. Üldiseid põhimõtteid praegu keegi muuta ei taha. Millised on erinevad rahastamisvõimalused, seda peame vaatama. Leiti, et ülikoolide rahastamises puudujääk on olemas, kuigi ma päris ei nõustu nende numbritega, mis on välja käidud. Võib-olla on detaile, mida saab vaadata.

Martin Ehala: Miks ei taheta kõrghariduse rahastamist muuta? Kas see pole populaarne otsus?

Minister: Eesmärk on õilis - et kõik, kes soovivad, saaks õppida. Võib ka nii öelda, et selle otsuse muutmise pole populaarne. Kui õppimine on tasuta, siis poliitikud peavad selle rahastamise kindlustama.

Birute Klaas-Lang: Ülikooli saab suunata lepingutega. Kui arvati, et 6 EAP mahus võiks kõik õppida eesti keelt, siis ülikoolis tekitas see proteste.

Minister Jaak Aab: Kui vähegi võimalik, siis võõrkeelsele tudengile võiks proovida eesti keelt õpetada.

Indrek Reimand: Leppisimegi nii ülikoolidega kokku. Ülikooli on raske painutada. Me räägime halduslepinguid läbi terve aasta. Tajume, et ülikoolid peavad oma positsiooni kujundama vastavalt poliitilisele olukorrale. Kui probleemid keelsuse ümber on muutunud tähtsaks, siis on ülikoolidel raske sellele vastu seista. Kui läksime üle tasuta kõrgharidusele, olid argumendid: 1) tasulise kõrghariduse süsteem oli ebaõiglane, 2) kvaliteedistandard oli tasulisel ja tasuta õppel

erinev, 3) riikliku koolitustellimuse süsteem oli ebaefektiivne. Olnud tasulise kõrghariduse variandil olid tõsised puudujäägid. Need olid ennekõike kvaliteediprobleemid. Kui räägime, et raha ei jätku, siis see tähendab, et raha ei jätku eestikeelse tasuta kõrghariduse jaoks.

Minister Jaak Aab: Praegu tasuta kõrgharidust muutma ei hakata.

Birute Klaas-Lang: Keelenõukogu on väga hea meelega ministrile nõuandjaks. Pakume oma abi, teadlaste ja valitsuse koostööd. Keelenõukogus on esindatud olulised koostööpartnerid ja asutused. Tahan kiita koostööd ministeeriumi keeleosakonnaga.

Minister Jaak Aab: Ilma keelenõukoguta me vaevalt neid järgnevaid tegevusi teeme. Pikki päevi räägime me valitsuses teadusnõukojaga, nende panus on olnud hindamatu.

OTSUSTATI: Info võeti teadmiseks.

Birute Klaas-Lang
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiia Margus
protokollija

(allkirjastatud digitaalselt)